

projekcija održana je i promocija knjige R. Matijašića – *Povijest hrvatskih zemalja u antici do cara Dioklecijana* iz 2009. godine u izdanju Leykam Internationala iz Zagreba. Promotori iste bili su Marina Miličević Bradač, Neven Budak i autor Robert Matijašić.

Posljednjeg dana savjetovanja, u subotu 7. listopada, sudionici su krenuli Tiberijevim tragom u Sisak. Projekt *Siscia in situ* to jest sisačke arheološke lokalitete i daljnje planove predstavila je Tatjana Lolić, a stalni postav Gradskoga muzeja u Sisku, gdje je prikazan i kratak film o sisačkoj povijesti, te sam sisački stari grad, pokazala je Iskra Bačani, djelatnica tamošnjega muzeja, čime je završio stručni dio savjetovanja.

Ovo znanstveno savjetovanje povezano je stručnjake i njihova istraživanja, čak na svjetlo dana dovelo neka nova otkrića. Bilo je uspješno i, nadajmo se, plodno. Postavili su se tako temelji nekim novim temama, nekim novim skupovima.

— **Marta Fiolić** [povijest/etnologija i kulturna antropologija]

Ferdinando Baldi, *ALL'OMBRA DELLE AQUILE,*

Avala Film/Debor Film, 1966., 94 min.

Ove godine obilježavamo dvijetisućitu obljetnicu panonsko-ilirskog ustanka, povodom koje je, na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, održan znanstveni skup pod nazivom „Bellum Batonianum.“ Na skupu je prikazan film koji se bavi tematikom Batonskog ustanka, pod nazivom *All'ombra delle aquile* (*U sjeni orla*), talijanskog redatelja Ferdinanda Baldija.

Ferdinando Baldi rođen je 19. svibnja 1927. u Cava de' Tirreni, u okrugu Salerno. Tijekom svoje karijere režirao je četrdesetak filmova. Karijeru je započeo snimajući niskobudžetne talijanske filmove temeljene na biblijskoj i antičkoj tematici. Suradivao je s Orsonom Wellesom na filmovima *David e Golia* (*David i Golijat*) i *I tartari* (*Tartari*). Od njegovih brojnih filmskih projekata možemo spomenuti i film iz 1967. pod nazivom *Il massacro della Foresta Nera* (*Masakra u Crnoj šumi*), koji se, poput svog prethodnika *U sjeni orla*, bavi burnim događajima iz rimske prošlosti, koji su se dogodili u prvom desetljeću poslije Krista. Baldi je, kao i mnogi talijanski redatelji, snimio brojne

filmove koji spadaju u žanr tzv. *spaghetti westerna*. Njegov značaj u okviru toga žanra ostao je zabilježen u dokumentarnom filmu *The Spaghetti West*. Umro je 12. studenoga 2007.

***

Film *U sjeni orla* nastao je 1966. godine u talijansko-jugoslavenskoj koprodukciji. Velikim dijelom je snimljen na lokacijama u tadašnjoj SFR Jugoslaviji. Jedini je film ikad snimljen na temu Batonskog ustanka. Poput mnogih filmova koji se bave povijesnom tematikom ni ovaj se ne drži povijesnih i arheoloških smjernica, već ih samo umjereno slijedi. U glavnim ulogama su Cameron Mitchell kao Marcus Venditius, rimski vojskovođa, a ujedno i junak filma, Dieter Eppler kao Baton, vođa ustanka i glavni negativac, te Beba Lončar kao Helena, kći panonskog vođe Magdusa.

Radnja filma smještena je nakon Oktavijanove smrti, u razdoblju od 6. do 9. godine, za vrijeme trajanja velikog Ilirskog ustanka. Film započinje prikazom pobunjenih Ilira, predvođenih svojim vođom Batonom, kako napadaju i pobjeđuju trupu rimskih vojnika. Kako se film razvija upoznajemo i ostale likove, od kojih neki imaju i svoje povijesne predloške, čije životopise redatelj samo djelomično prati, dodajući likovima karakteristike koje pokrivaju standardne filmske potrebe za postojanjem glavnog junaka i negativca. Tako u ulozi negativca imamo okrutnog i osvetoljubivog panonskog vođu Batona, u kojem su ujedinjene dvije povijesne osobe po kojima sam ustanak nosi ime, Batona vođu plemena Desidijata i Batona vođu plemena Breuka. Glavni junak filma je rimski vojskovođa Marko Vintidije, također povijesna osoba, kojeg prokonzul Mesala šalje u panonske provincije sa zadaćom da uguši ustanak. Markovim dolaskom započinje stvarni zaplet ovog filma, koji od ove točke ne prati samo Batonski ustanak, već i razvitak romanse između lijepe kćeri panonskog poglavice i glavnog junaka. Kao i u većini sličnih filmova, redatelj je i pred ovaj par postavio zapreke istovremeno ih ispreplićući s početnom tematikom, te tako podigao već postojeći sukob između Marka i Batona na višu razinu. Naime, lijepa Helena je obećana Batonu, iako je očito da među njima ne postoje osjećaji ljubavi i želje za suživotom. Uz Batona, prepreku u vezi dvoje protagonista predstavlja i prokonzulova kći Julija, koja je zaljubljena u Marka. Radnja se dodatno komplicira kada Marko, nakon jedne bitke, otme nekolicinu žena, djece i staraca, među kojima se nađu Helena i njezin otac Magdo. U ovom dijelu filma redatelj većinu svoje pozornosti usmjerava ka razvitku romanse između Marka i Helene, koja se rađa dok je ona u zarobljeništvu i koja predstavlja podradnju filma. Vrhunac radnje dosegnut je nakon Heleninog bijega iz zarobljeništvu, kada se dvije tematike, koje su se do tada odvojeno razvijale, isprepliću u posljednjoj i ujedno ključnoj bitci

između Marka i Batona. To više nije bitka za slobodu niti bitka između dvije vojske; to postaje bitka dvaju muškaraca koji se ne bore samo za prevlast nad zemljom, već i za ljubav žene koju obojica žele. Upravo njoj redatelj daje ulogu ključne karike, dopuštajući joj da svojim izborom ujedno izabere i konačnog pobjednika sukoba. Naime, ona javlja Batonov plan zasjede Marku i tako spašava njega i njegove vojnike od sigurne smrti. Da je Helenin izbor bio drugačiji, pobjednici ovog povijesnog sukoba izašli bi kao gubitnici. Film završava svojevrsnim *happy endom*, u kojem je negativac ubijen, a naše junake gledamo kako u posljednjoj sceni, nakon potpisivanja mira, zajedno napuštaju kadar.

Možemo zaključiti da film *U sjeni orla* plijeni našu pažnju prvenstveno zbog unikatnosti povijesne tematike kojom se bavi. Romansa u filmu služi redatelju kao nadopuna na već postojeću povijesnu podlogu te je na taj način izbjegao suhoparnost radnje i ostavio si mogućnost privlačenja šire publike. Svojim labavim praćenjem povijesnih činjenica, film ostavlja mnogo prostora za nova tumačenja i viđenja panonsko-ilirskog ustanka, koji sam po sebi svakako nije nezanimljiv i posjeduje veliki potencijal za daljnje obrade. Prava je šteta što nakon četrdeset godina ovaj film još uvijek drži monopol nad temom Batonskog ustanka, a danas smo svjedoci sve monotonije i neraznovrsnije filmske ponude. Svojim filmom, Baldi se može pohvaliti kao jedan od redatelja koji su se usudili ispričati dio povijesti, koji ne spada u popularne mitove poznate svima. On uzima događaj poznat samo onima koji su se upustili u detaljno proučavanje naše prošlosti.

— **Sanda Vučićić** [arheologija/povijest]

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlaisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com